

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Főter 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Megjelen minden vasárnap reggel. Kéziratok nem adnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 ft. — Félévre 2 ft. — Negyedévre 1 ft. Hirdetéseket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít. Egyes szám ára 8 kr.</p>	<p>Kiadóhivatal: Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hová az előfize- tési- és hirdetési díjak küldendők. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttér petit sora 30 kr.</p>
--	---	---

Nyelvében él a magyar!

Ha van nemzet, melyet nyelve tesz azzá a mi, akkor az a magyar nemzet. A magyar faj messze Ázsiából került e haza szent földjére és fajrokonok és testvérek segítségével nélkül alapított hazát és nemzetet. Megtartotta magyar faju jellegét, dacára annak, hogy köröskörül teljesen elütő idegen nyelvű és faju nemzettek laktak, dacára annak, hogy folyton vad ellenségek vették őt körül, kik kiakarták irtani a föld színéről, bele akarták olvasztani saját nemzetiségükbe. Megpróbálták édes anyanyelvünket eltörölni tüzzel, vassal, morális kényszerrel, udvari rendeletekkel, szép asszony mézes-mázos szavaival: voltak időszakok, mikor már siker kezdte koronázni elleneink nyílt, vagy orvtámadásaikat, de az igaz magyar szív mindig megérezte azt, hogy ha a magyar nyelve elvész, akkor utána vész az alkotmány, utána az államiság, utána a haza. És lerontották a gyász lepelt, mely ránk volt borítva, elmúlt a káprázat, a szem világosabban kezdett látni, az agy gondolkodni, a szív működni és újra kezdett a nép magyarul beszélni, a költő magyarul énekelni s így foly-

tonosan harszolva nyelvünkért, elértek az ezredik évet.

És most, a mikor már azt hisszük, hogy ezer évi harez után, ha egyebet nem, kivittuk azt, hogy nyelvében él a magyar s e nyelvet feltétlenül tiszteli és elismeri minden e hazában élő lélek, egy különös jelenséget látunk támadni. Itt bent a hazában vannak egyes társadalmi rétegek, melyek nyíltan merészelnék szembe szállani a magyar állam jogával a magyar törvénnyel, egyszerűen negligálva nyelvünket, idegen szót, idegen nyelvet akarnak becsémpészni, sőt követelőleg kezdenek fellépni, hogy mi magyarok ismerjük el az idegen nyelv jogosságát hazánkban.

Vajjon nem létezik-e már magyar társadalom, hogy ezt így tovább tőrjék?!

Majd itt, majd amott az országban támad egy istentelen próféta, ki templomban a szószékről, iskolában a katedréről, nyilvános gyűlések alkalmával a legaraztalanabb módon szónokol nyelvünk ellen; törvényszékeknél, bíróságoknál, kihallgatások alkalmával nyíltan bevalják, hogy ők igenis tudnak magyarul, de elvők, hogy nem beszélnek magyar nyelven

és a törvényszék elnöke kénytelen tolmácsolt hozatni, hogy egy leendő fegyenczet kihallgathasson és megérthesse, hogy az idegen nyelven mit beszél?

Sőt mi több, magyar hatóságaink saját hadseregünktől idegen nyelvű iratokat kapnak és megkívánják hazafias magyar hivatalnokainktól, hogy ők okvetlen megértsék az idegen nyelvet s talán még idegen nyelven válaszoljanak is reá.

Te magyar társadalom és te nem látsz, te nem emeled fel tiltakozó szavadat e páratlan orvtámadások ellen? Talán ismét gyászfátyolt kezdenek borítani szemedre a XX. század és ezredéves ünneped előestéjén?

Már e század elején, 1830-ban hoztak egy böles törvényt, melynek VIII-ik czikke kimondja, hogy az országban levő valamennyi katonai parancsnokság magyarul tartozik levelezni.

Avagy nem ösméri-e saját hadseregünk az ország törvényét, vagy ösméri azt és nyíltan ellene mer szegülni? Mivé lesz akkor a társadalmi rend, ha egyes kasztok, egyes körök törvényeinket magokra nézve kötelezőnek el nem ismerik?

1840-ben hozatott egy törvény-

A „CSONGRÁDI LAP” TÁRCZÁJA.

Falun a felföldön.

Még délelőtt tíz óraker a szegedi pályaudvarban búcsuzik az ember ismerőseitől egy pohár sör mellett, s már este nyolc óraker a felföld hegyes-halmos egyik falujában ihatja a kiviteli márciusi sört, a rántott csirke mellett.

Nem is szellő, vágató vihar szárnyain megy ma már a gőz hatalmas korszakában az utazás.

S mióta a filoxera lett állandó vendégünk, már a falusi parasztleány is ismeri a . . . sört.

A lokomotiv egyet füttyent, kiszállunk, sürgő-forgó utasok között keresi a szem az ismerős arcokat.

— Jó napot tekintetes ifju uram! . . . Megfordulok . . . András, még mindig meg van, még mindig csak olyan vén, mint volt. Jobb kezében a veres cseréppipát szoritja s köszönt is egyuttal, baljában az ostor mered az égnek.

— Értem jött kend! ? . . .

Igen ifju uram. Van-e pakkja? Itt áll a kocsi az állomás előtt. A „Darázs és a Dáma.” Hátsz tetszik ismerni. Hanem siesünk, várják a vacsorával. Aztán még két órai ut van előttünk. Otthon kell lenni es-

teli harangszóker; csépelünk, ha Isten ő szent felsége engedi holnap.

Felczihelődöttünk, aztán neki a hegyes völgyes vidéknek. Az alacsony járásu lengyel kocsi csak úgy gurul a kemény, hófehér, meszes uton. Ismerős tájak, utak, hegyoldalok váltják fel egymást gyorsan és hihetetlen változattal.

Csak néha-néha ötlük a szembe egy új épület, vagy romba dőlt lakóház.

Itt ujak telepedtek meg, amott a régi elpusztult! . . .

Születnek és halnak, boldogúlnak és pusztulnak itt is, mint a kerek föld minden táján az emberek.

Aztán alig győzi a szív és szem a felföld folyton változó képét csudálni.

A legközelebbi esárdánál megállunk fujtatni.

— Igyék egy ital bort András!

Bort, bort! . . . szólt búsan — nincs már itt uram, csak árpalé! Aztán balról a völgy hosszában végig futó hegyekre mutatott az ostor nyéllel.

Mák, kukoricza, gabona van e hajdani hires magyar bort termő oldalakon.

A „Dáma” elkezd fészkelődni, kapál. Sok a teje, haza siet, szopós csikaja van. Magyarázza András.

Aztán rágyujtunk mindketten. S megereged az utast mindenütt kísértgető beszélgetés.

— A koresmáros leégett; a bacsófiát

agyonütötték. Azóta sirva jár az apja a nyáj után. Szegény! . . . szür alatt is megterem a búbanat.

Az ökrök elpusztultak, a termés gyenge. A ház eleje beszakadt, újra építették s most szép kiugrással tolták meg a kert felé. —

Az öreg Panna néni visszajött Tarnóczáról gazdasszonynak, azóta nem lehet megenni a rántott levest, — sóhajt a András, — mert olyan zsiros.

A kálvinista pap — az öreg — meg a rektor is él még. Hanem sok bajuk van, nem akarja az eklézsia megreperálni a lakásukat.

Hanem a plébános új, a másik meghalt, nyugtassa az Isten! . . . Jó ember ez is, hanem nincs olyan éles szavalása, mint a másjknak volt.

És mikorára beértünk a faluba, már tudja az ember néhány hosszú év rövid történetét, a meennyit egy falu nyujthat.

Tudja már azt is előre, hogy még mindig a „Porint” a ház ugató őrszeme. Epen csak — 18 éve!

Mikorára meghuzzák az esteli harangszót, már ott vagyunk a parton, a „Dáma és Darázs” neki fekszik a hámnak, a völgyből csikónyerítés hallik, még egy percz s előttünk terül a felföldi falu.

Ötven ház, 500 lakó, 4 kabátos ember, — köztük Samu bátyám — s ez az! Se több, se kevesebb . . .

ezik a VI-ik, melynek czime: „A magyar nyelvről.“ Mily szépen hangzanak annak bevezető sorai: Ó felsége atyai szívének hű magyarjaihoz viseltető jósága azon újabb dísz példáit, melyeket a nemzeti nyelvgyarapítása eszközlése végett a jelen országgyűlés alatt is adott, a karok és rendek mélyen tisztelik. És ezután következnek sorban a pontok, hogy az országos feliratok Ó felségéhez magyarul történjenek, a törvényhatóságok egyedül magyarul szerkeszték felirásaikat, az egyházi hatóságok egyedül magyarul levelezzenek, a gyülekezethez a szent beszédek magyar nyelven tartassanak; minden vallásbeli különbség nélkül plébánosoknak, egyházi szónokoknak káplánoknak és segédeknek olyanok alkalmaztassanak, kik a magyar nyelvet tudják, a magyar nyelvnek tudása a katonai véghelyeken is gyarapíttassék, s a magyar ezredeknél kormányai a magyarországi törvényhatóságokkal magyarul levelezzenek.

Felséges uram és királyom! A te atyai szíved hű magyarjaid iránt ma sem változott meg, de igenis alattvalóid hűsége a magyar haza iránt megváltozott, mert igen sokan vannak, kik a szentesített törvényeket nem tisztelik és annak ellene szegülnek. A te parancsod, a te akaratod szent legyen minden honpolgár előtt. Oh nézz körül e hazában, Szent István koronájának van még fénye, mely beragyog a sötétség minden zugába, királyi pálczád fenségével sujts le mindent, a ki ellene szegül, ez elődeid által szentesített törvényeknek!

És te magyar társadalom ébredj és zúdíts haragodat mindazokra, kik buta göggel, hitvány rosszakarattal, szemérmetlen tudatlansággal nem akarják elismerni azt, hogy e hazában egyedüli jogos és törvényes nyelv a magyar!

Igen, a magyar társadalom becsülete forog itt kérdésben. Ne ámit-

suk magunkat, ne higyjünk azoknak, kik azt mondják, hogy sovíniszták vagyunk, mert a magyar tanul és tud is idegen nyelveket, a külföld irodalmát minden művelt magyar ismeri s nagyra becsüli, de nekünk jogunk és kötelességünk itt a hazában az állam hivatalos nyelvén beszélni, levelezni és összes hatóságainknak kötelessége visszautasítani minden olyan iratot, mely nem magyar nyelven, vagy legalább nem magyar nyelven is lesz hozzá beküldve.

Anglia, Német, Francia, Oroszország hatóságai, pillanatig sem gondolkodnak azon, hogy idegen nyelvű iratokat visszautasítsanak e és őket senki sem vádolja sovínizmussal, de a magyar, ha jogát követeli, akkor sovínista lesz.

Nem úgy magyar társadalom! Te még szabad vagy, téged még le nem nyűgözött a hizelgő szolgaság, a gyáva meghunyászkodás, követeld emelt fővel és hangosan nyelvedet, tanító és paptól, katonától és polgártól, kereskedőtől, iparostól és hivatalnokaidtól, mert különben még egy ezredév után már nem létezik, — ha nem nyelvében él — a magyar!

Dr. Székely Albert.

A műútról.

Lehetetlen, hogy józanul gondolkodó egyetlen oly csongrádi lakos legyen Csongrádon, a ki nem óhajtaná azt, hogy az évek minden szakában legalább a főúton biztosítva legyen a városban a közlekedés.

Mert jól tudjuk, hogy sokszor hónapokig tartó oly nagy sarak vannak utcáinkon, hogy üres kocsival is alig lehet eljutni a vasuti indóházhoz, avagy a Tiszához.

A községi-párt vezérférfiai emélfogva a legutóbb lefolyt években tárgyalás alá vették a kérdést, ha vajjon nem volna-e lehetséges a községi lakosok minden nagyobb megterhelése nélkül a városból kivezető főúton egy műutat építtetni, akként, hogy azon keresztül biztosíthatnák egyfelől bármely dülő felé a tanyákra, szőlőkbe, és a

rétkebe való közlekedés, másfelől a vasuton és Tiszán eszközendő szállítások után szedendő vámdíjakból az ut építési költségek évi törlesztési részletei előállíthatók lehetnének.

És miután a tiszai és vasuti szállítmányoknak számadatai alapján a volt osztrák magyar államvasut társaság kiküldöttjeivel tartott tanácskozás alapján meggyőződtek a tervezők, hogy a vámdíjakból reális számítás alapján biztosan remélhető évenként annyi összeg, mennyi az utépítésre szükségelt költségek évi törlesztéseinek fedezésére szükségeltetik; községi közgyűlésen elhatározottat a műút kiépítése.

Hogy pedig teljesen biztosítható a vámdíjakból előirányzott évenkénti jövedelem összege, elvileg mindenekelőtt kimondott, hogy a tervezett műutnak a város főútvonalán, a félegyházi uton kell építenie egy kiágazással a vasúthoz és másik kiágazással a Tiszához.

Mely elhatározásunk indokai a következők voltak:

A műút építésével a cél nem csupán az, hogy a vasúthoz való közlekedés a városnak egy utcáján keresztül biztosítható, hanem az, hogy a műutnak építése által a város minden egyes lakosa részére biztosítható egyfelől a közlekedés bármely dülőben levő tanyára, szőlőre avagy a rétre akar eljutni és másfelől biztosítható a Tiszához való közlekedés is, hova árunk tekintélyesebb része elszállítás végett vitetik s melyeken keresztül faárunkat kapjuk s végül melyen keresztül szénáinkat szállítjuk.

A műút iránya ennél fogva akként alapított meg, hogy az kezdetét vévén a város közháza előtt egyenes vonalban vonul a félegyházi főúton a Lantos Antal háza előtti hidig s egyik kiágazása lesz a Zsinór-utcán keresztül a tiszai kikötőhöz, a másik kiágazás pedig a Vusut-utcán keresztül a vasuti indóházig.

Az utirány ilyképen történt megállapítása okát pedig abban találja, mert egyfelől a vámdíjakból a költségek törlesztésére előirányzott évi bevételek csak úgy remélhetők, ha a tiszai szállítmányok is vám alá

— Jó estét Samu bácsi!
— Isten hozott ösém! Csiba te!
Hajtsátok el ezt a kutyát. Még most is ismer.

A „Forint“ hátán végig pattan az András ostora, a konyha rácsos ajtaján könnyök gyürkőzve les ki Panna néni. Piros a konyha tűzétől és mosolyog, amilyen szívből csak az öregek tudnak, a viszontlátás örömeivel.

— Hogy van Samu bácsi?

— Hát csak küzködünk, sok baj ért.

— Hallottam, elmondta András.

— Hát akkor együnk. Igyál egy kvaterkát előbb, olyan — amilyen; a pincze krumplicerem lett. Panna néni vacsorát!

Jó későre járhatott már az idő. Samu bácsi ritkábban szólt, én is úgy éreztem, mintha álmos lennék.

— Hány óra Samu bácsi? Az enyém elállt.

— Nem tudom ösém.

— Hisz van vagy öt itt a falon, hát egy sem jár. Minek tartja akkor, mitől tudja hány óra.

Az apámé volt, hát emléknék.

Aztán nekem a napsugár és árnyék az óra mutatóm. Janiusban 3-kor, júliusban 4-kor, augusztusban 5 óra fele stb. sőt be ezen az ablakon a nap.

— Köszönöm! most már én is fogom tudni.

— Hát penna, tinta, lapja van e?

— Tinta, „t a l a n“ a rektornál lesz. Lapot csak télen járatok, most lesem az az időt, lehet-e csépelni.

— Hát miről tudja, hogy lehet?

— A Bikkrol, meg a tyukszememről. Szép baromethór gondolám.

Reggel verőfényes időre ébredtünk.

Epen akkor adta ki a rendeletet Samu

bátyám: ma nem csépelünk!

— Hisz gyönyörű idő van mondám.

— Az. Füstöl a Bikk nagyon szépen.

Csakugyan hátunk mögött a rengeteg teteje ködben fűdött. Ugy látszott, pipál az egész hegylánc.

Hanem azért rávettem Samu bácsit, hogy elmenjünk a szomszéd faluba az ispánhoz.

— Megázunk. Szólt és fogatott.

Végig döcögött a kis lengyel kocsi a falu poros utain. A falu végén a cigánygyerekek versenyt fűdöttek a verebekkel a porban. Valami fojtó meleg lepte el a vidéket.

A korcsmáros gyöngytyukjai csuklászerű visító kotkodálást vittek véghez a csűr tetején.

András aggodalmasan nézett hátra a Bikkre.

— Megázunk Tekintetes uram, füstöl a Bikk.

Én mosolyogtam a verőfényes időben. Samu bácsi látta, de nem szólt.

A kazlak felé hajtattott, leszállt, körül nézte. Be vannak jól fűdve, nem baj, mi ázhatunk. Hajts András, gyerünk!

Aztán neki a hegyeknek. Hol föl, mintha az égbe törnék, hol le a völgynek. Erdők, rétek, szántóföldek, itt ott egy falu. Egyik a völgy nyakában fekszik, a másik a hegy oldalán valósággal függ.

A sik alföld lakója talán imádkozni is félne megállni, hol a felföldi ember szánt és kalászt termel.

Késő délután jöttünk haza felé! Nyugotnak tartott a nap, szembe vele sötétedni kezdett a Bikk felől; lassan heves szél támadt, érzett az eső szaga.

A napsugár megvilágította a szemközt úszva közeledő borulást. Először úgy ömlött, mintha öntöző kanta volna az ég, aztán összefutott egy sűrű lepelle.

Tíz percz múlva felettünk dörgött és villámlott. Samu bácsi összehuzta magát köpenyébe és én? . . . . . áztam két óra hosszáig. Hegyes-halmos oldalain a földnek patakok teremtek pillanatok alatt. Zugott a hegy oldal mintha a Tisza gátja szakadt volna meg, mintha a föld összes ütereit borotva éllel vágták volna föl, úgy bugyogott a földszíne.

Hol délig verebek fűdöttek a porban, most tenger volt.

A faluvégi cigánykunyhó küszöbéig ért a víz. A viskó csurgója alatt ült a négy rajkó és horgászott.

vettettek, másfelől a műttal kapcsolatos főcél: hogy a határ bármelyik részére eljuthassunk a városból, csak úgy fog biztosítani, ha a műt a tervezett irányban fog kiépíteni, t. i. a félegyházi uton.

Három baj történt azonban a dologban. Az egyik: hogy a községi párt eszméje és munkája a műt. A másik: hogy Braun a vállalkozó és nem Deutsch és végül a harmadik: hogy a Tiszán el- és ide szállított áruk is vámdíj fizetés kötelezettsége alá esnek, ha a félegyházi főtől kiágazólag a Zsinór-utczán keresztül a tiszai kikötőhöz is elvezettetik a műt.

E három baj elseje pedig csak azért baj, mert azon közügyi bajnokok, kik Csongrád armányainak öröme, a nép félrevezetése folytán ma a többséget bírják — a községi képviselőtestületben — pártszempontból, egyéni önző és féltett érdekekből, személyi ellenszenvékből — mindent rossznak hirdetnek, a mit csak a községi-párt alkot, még azt is, a mit ők maguk is különben jónak tartanak — ha feltéve érdekeiket kielégíteniök sikerül.

A másik baj pedig, azt mondják a beavatottak, hogy azért baj, mert Deutsch pályázott vállalkozó, ha nem tett volna oly drága ajánlatot és sikerült volna elnyernie a vállalatot, abból titkos társai is részesülhetek volna, a kik pedig érdekközösségekben állanak egyesekkel, községi pártiak ellenfeleivel, vagyis a mai „hatalmasokkal.“

A harmadik baj pedig, hogy a hatalmasok közül többen nagyon is érdekelve vannak, a vízi szállítványok által, a mennyiben a vizen árukat el- és ide szállítani üzleti foglalkozásuknak körébe tartozik. Minél fogva tekintettel arra, hogy ha a vízi szállítványok megvámoltatnak, reájok — üzletükre — nagy teher hárul: bármennyire is a község érdekében áll, hogy a nagyobb vámdíj jövedelemre való tekintettel a Tiszán el- és ide szállított áruk is vámdíj fizetés alá vonassanak, az önérdek védelme okából el kell követni úgy nekik, mint érdekszövetségüknek fogva — műtázó elvtársaiknak, hogy csürés-csavarás, forgatás és irányítás útján valahogyan oly módon építsék ki a műt, hogy a Tiszára ne vezessék.

— Megáztak szomszéd! Szól valaki.

A kalvinista pap és rektor diskuráltak egymással, ki-kí ablakából, akár Velenczéből.

Előttük az uton kacsák és libák csoportja lubiczolt.

Az nap este korán lefeküdtem, elvoltam törődve, jól esett az álom.

Hajnalba Samu bátyám öblös hangja riasztott fel.

— Kelj fel öcsém! Csépelünk, nem füstöl a Bikk.

Nem szóltam semmit; az öreg pedig gunyosan mosolygott.

Össze barangoltam a határt. Illatos kakukkfű között piroslott a szamóca, a harmatos melegben szemlátomást nőtt a földből a gomba.

Utak süllyedtek el, és árkok nőttek szerte-szét hihetetlen rendtelenséggel. A falu a határ képe újra más volt, mint — tegnap.

Ez csak a te örökös részed hegyeshalmos felföld! . . .

Szép vagy róna; nyitott könyv a képed, melynek minden betűje ismert, örök és allandó!

De szebb vagy felföld, mely zárt könyvként örökké rejtély maradsz, évenként, naponként, sőt óránként változó, mosolygó és boruló orozáddal!

Zol — ti.

Hogyan főzessék tehát ki a haditerv a boszorkány üstben, a mely mindjeban kezd már kilyukadni?

Nagyon egyszerűen. A műtázók leleményesek, gyakorlottak az ilyféle haditervekben.

Az egyik műtázó a községi közgyűlésen feláll és elmondja, hogy ő azt gondolja, hogy az a belügyminiszter azért határozott 57228,893. sz. a. rendeletében úgy, a hogyan határozott, mert nem volt jól informálva, tehát ő megvan győződve, hogy ha ő és társai a hagyományos műtázók a közpénztárból 100—150 forintot elúztatva, felmennek a belügyminiszterhez és „jobb“ informatiójukat ott elmondják, elbeszélnek azokat a „kolerás“ árkokat, melyeket a vállalkozó a munkába vett műt két oldalán kiásatott s elmondanak még majd sok más böles dolgokat, hát megfogja változtatni a miniszter előbbi rendeletét.

Indítványozza tehát, hogy miután a kilenczesi gát is csak azért épült ki annak idején oly olcsón és gyorsan, mert annak felügyeletére egy teljhatalmu bizottság volt kiküldve, miután ugyis ilyen dolog időben bajos a községi képviselőket összehívni, hát küldessék ki egy kilencz tagu bizottság a műt ügyének további kezelésére teljhatalommal, küldessék fel egy három tagu bizottság a belügyminiszterhez és végül, miután mindehhez pénz is kell, — a községi bíró hatalmaztassék fel, hogy a mi pénz kell a költségekre, azt utalványozza ki abból a „szegény“ lakosság pénztárból. A jegyzőt pedig alattomban értetendőleg az ilyen „magasabb alkotmányos eljárásból“ — törvényes jogainak lábbal tiprása mellett, a magasabb érdekre való tekintettel ki kell hagyni.

A főműtázónak ezen indítványa nagyon természetes, jó előre lévén kifözve, az „üdvözítő“ pártbeli képviselők által elfogadott és megszületett a 180/893. sz. a. községi közgyűlési határozat, mely hűen jellemzi azok létrehozóit.

„Műtázni és teljhatalmat gyakorolni.“

(Folyt köv)

UJDONSÁGOK.

— augusztus 20.

— **Augusztus 18.** Dícsőségesen uralkodó felséges királyunk I. Ferencz József születése napját ünnepelte e hó 18-án, pénteken, Magyarország hű népe. Városunkban is ünnepélyes szent misét mondott Hegyi Antal plébános. A templomban az összes hivatalok és testületek tisztviselői jelen voltak.

— **A kegyelet adója.** Lapunk múlt számában írtuk, hogy a csongrádi izr. ifjúság elhunyt Lieberman Bernát izr. tanítónak sírkövet vásárolt. A sírkő ünnepélyes felállítására f. hó 20-án délután 3 órakor fog a helybeli izr. temetőben végbemenni. A gyászünnepélyen a halás tanítványok testületileg fognak megjelenni, hogy a kegyelet adóját elhunyt tanítójuk iránt lerójják.

— **Községi közgyűlés.** Soha sem lesz már vége a közgyűléseknek. Rövid egy hónap alatt f. hó 17-ére ötödször hívták össze a városatyákat. Pedig hát az idő egyáltalán nem alkalmas a közgyűlések megtartásához. A földbirtokok csépelnek, a szőlősgazdák legnagyobb része, néhány kivételével, naponként szemléli, hogy mily rohamosan terjed a peronospora; mint tette már tönkre a lugas szőlőket és mint fogja rövid idő alatt tönkre silányítani a bortermést. Daczára a veszély szemmel látható terjedésének, még most sem akarják elhinni, hogy azt a peronospora okozza, hanem rátölgják az időjárásra, meg a ragyára. A kik védekezni akarnak a veszély ellen, azok meg a közgyűlések miatt kény-

telenek a város érdekében itthon maradni. A f. hó 17-én tartott közgyűlésnek csak egy tárgya volt: „A községi közgyűlésnek 180/1893 számú határozatával, a műt ügyben kiküldöttségnek eljárásuk eredményéről beterjesztett jelentése. A pákuliczok és mungók meglehetősen számban jelentek meg. Csemegi Antal bíró úr megnyitván a közgyűlést, beterjeszti a küldöttség jelentését. A jelentésből az tűnt ki, hogy a t. küldöttség semmit sem végzett, mit végeznie kellett volna, hanem azt végezte, mit nem kellett volna végeznie. Elég az hozzá, hogy a közgyűlési tagok nagy része arról győződött meg, hogy a 3 tagú küldöttség nem a közgyűlés utasításához képest járt el, hanem attól eltérve, a pártérdeket tartotta szem előtt. Ennek aztán az lett a következménye, hogy Réti Ferencz, dr. Szarka Mihály és Réti Ernő egymásután álltak fel, követelve a félterjesztés felolvasását Csemegi Antal bíró kijelenti, hogy Réti Ferencz és társai felszólalása jogos és törvényes; ennél fogva nem ellenzi a felirat felolvasását. Már-már fel is olvasták volna a feliratot, ha Szvoboda Ferencz fel nem áll és azt nem ellenzi. Ha Szvoboda ellenzi, akkor a bírónak is meg kell előtte hajolnia, mert így kívánja azt az egyesült ellenzéki politiká. Ha Csemegi Antal nem lenne Csemegi Antal, hát bizony most nagyon sarokba lett volna szorítva, de hát ő ilyen dolgokon nagyon hamar tud segíteni. Úgy magyarázta hát ki magát Szvoboda felszólalása után, hogy ő ugyan elismeri Réti Ferencz úr és társai jogos és törvényes kívánságát, de nem ezen a közgyűlésen, hanem a jövőben tartandó közgyűlések valamelyikén. Ez a körmönfont magyarázat a mungókat tökéletesen kielégítette, mert így meg volt mentve a pártérdek; a pákuliczok pedig gúnyos mosolylyal vették tudomásul. A 9 tagú bizottság azt javasolja, hogy a vállalkozónak tavaszig halasztás adassék a munka folytatásához. Ezt a javaslatot többen ellenzik. Hegyi Antal felhossa, hogy a vállalkozó a szélső utcát annyira kimélyítette, hogy az nem csak közlekedési szempontból, de közegészségügyi szempontból is veszélyes. Réti Ferencz főszolgabíró kijelenti, hogy a szerződés értelmében az építést az előjárásnak kellett volna ellenőrizni, de az azt elmulasztotta Mellesleg megjegyzi, hogy neki ugyan módjában lett volna az előjárásot törvényes úton kényszeríteni kötelessége teljesítésére, de ezt nem tette, hanem ezuttal csak megjegyzi, hogy az előjárás nem teljesítette köteleességét. Réti Ferencz megjegyzi, hogy az előjárás legott erőszakoskodásnak minősíti és vistautasítja. Eszes Mátyás pedig valóságos heccet akart provokálni; az volt a szerencse, hogy senkinek sem volt kedve a heccre. Ez a körülmény emlékeztet bennünket Aesopus meséjére: midőn a farkas erővel belekötött a bárányba és megette. Szerencse, hogy nem minden mungó farkas és nem minden pákulicz — bárány.

— **Iskolaszéki ülés.** A közs. iskolaszék ma, augusztus 20-án d. u. 3¹/₂ órakor a szokott helyen, néhány fontos tárgy elintézésére végett ülést tart.

— **Egy böles előjáró.** A kolera fellépése miatt az egész országban a legerélyesebb intézkedések tettek a járvány megállítására. Réti Ferencz járási főszolgabíró úr hivatalosan felhívta a községi előjárásot, hogy a járvány-kórházat haladéktalanul szerelje fel. Az előjárás Turcsányi Lajos rendőrbiztost bizta meg, hogy haladéktalanul intézkedjék. Azonban Forgó Imre tudós II-od bíránk kijelentette, hogy ő bizony még egy ágyat sem enged elhelyezni a kórházban, mert neki sem az országos közegészségügyi tanács, sem pedig Réti Ferencz főszolgabíró nem parancsol. Daczára azonban Böles II-od bíránk erélyes fellépésének, Réti Ferencz főszolgabíró úr elrendelte ellene a fegyelmi vizsgálatot. Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy a „Szentesi Lap“ hol mutatja ki a helyét ennek a böles előjárónak, a ki különben a csongrádmezei ellenzéknek egyik oszlopos tagja.

— **A járási székhelyek.** Az új közigazgatási beosztás azon elvételből kiindulva, hogy a járási főszolgabíroságok székhelyei

lehetőleg mindenütt egyidejűleg járásbíró-sági székhelyek is legyenek, a belügyminiszter felhívta vármegyénk törvényhatóságát is az iránt: tegye tanácskozás tárgyává a tiszáninneni járás főszolgabíró-ságának Mindszentről Szentesre, mint a járásnak különben is természetes középpontjára leendő áthelyezése kérdését. A tiszántúli-járási főszolgabírói székhelye sem esik ugyan össze — mint a min. rendelet hangsúlyozza — az illető járás községei járásbíró-ságának székhelyével. Azonban ennek áthelyezését — miután ez esetben a járási szolgabíró-ságot Szegedre, tehát idegen törvényhatóság területére kellene áttenni, — a miniszter nem kívánja, bár jelzi, hogy örömmel fogadja, ha a vármegye e kérdést is tanácskozása tárgyává teszi. Ami az utóbbi kérdést illeti, azt hisszük, ez legcélszerűbben oly módon volna megoldható, hogy Dorosmán járásbíró-ság létesítették, amelynek illetékességéhez tartozna: Dorosma, Kis-és Nagy-Horgos, Tápé, Algyő, Sándorfalva.

— **Bucsi mulatságok.** A csongrádi ált. ipartestület f. hó 14-ki táncmulatsága a csongrádi népkert nyári helyiségében igen jól sikerült. Ugy a vidéki, mint a helybeli szépségek közül többen megjelentek, hogy a mulatság fényét emeljék. Ennek bizonyítására itt közöljük a névsort a jelen volt szépekről. Bartók Erzsike, Borbás Mariska, Benedek Annuska, Csányi Vilma, Draglovics Agneska, Engelman Malvinka (Szentes), Farsang Annuska, Faragó Juliska, Fehér Rózsika, Farkas Juliska (Mindszent), Hermin Mariska (Mindszent), Kádár Terike, Kis Mariska, Kálmán Mariska (Kun-Félegyháza), László Malesika, Lippai Bözsike, Mészáros Annuska, Márkus Etelka, Mészáros Vilma (Kecskemét), Papp Erzsike, Paróczai Francziska, Papp Terike, Pintér Juliska, Pádár Mariska, Sági Viktorka, Szalkai Francziska, Szabó Erzsike, Tóth Terike, Turesi Emike, Zubek Mariska kisasszonyok. Az asszonyságok közül: öz. Bartók Jánosné, Borbás Ferenczné, Benedek Györgyné, Csanádi Pálné (Nagybecskerek), Draglovics Lajosné, Csányi Istvánné, Csanádi Gyuláné, Erlich Mórné, Farsang Félixné, Faragó Albertné, Pádár Györgyné, öz. Kis Jánosné, Kádár Sándorné, László Sándorné, Lakatos Istvánné, Márkus Jánosné, Mészáros Istvánné, Majnai Lajosné (Budapest), Papp Rókusné, Pintér Imrené, Paróczai Rókusné, Papp Dánielné, Szabó Jánosné, Szántai Jánosné, Sági Illésné, Szalai Mátyásné, öz. Tóth Márkné, Ugrai Albertné, Zubek Rókusné, Dobos Mihályné (K.-Félegyháza), Hlanek Mihályné (K.-Félegyháza). — A f. hó 15-én

volt a csongrádi ács- és kőmíves segédek szakegyletének és a csongrádi iparos ifjuság dalegyletének bálja a „Fiume” kerti helyiségében. — A polgári körnek saját helyiségében. — A csongrádi gazda ifjuságának a Népkert helyiségében és végre Deuts Béla kávéházában hol a következő högyek vettek részt. Leányok: Kovács Francziska, Kókai Francziska, Fekete Emike, Kovács Mártha, Buzder Annuska, Kajtár Francziska, Szabó Bogár Jolánka, Justin Annuska, Kádár Francziska, Kádár Mariska, Kása Annuska, Kovács Juliska, Keller Erzsike, Forgó Mariska, Gyergyádes Francziska, Szógi Francziska, Szabó Bogár Erzsike, Kókai Juliska, Kókai Agneska, Németh Annuska. Asszonyok: Biró Istvánné (Szentes), Huszka Jánosné, Kátai Péterné, Keller Gáspárné, Bogár Lázárné, Fekete Balászné, stb. Mindannyi mulatság kitünően sikerült, a mi azt mutatja, hogy jó gabona termés volt.

— **Nem fogadta a miniszter.** Mint tudva van, Csongrádváros községi közgyűlése három tagból álló küldöttséget menesztett fel a belügyminiszterhez abból a célból, hogy a miniszter úr ő exellenciájának méltóztatásuk visszavonni a múlt kiépítésében hozott határozatát. Dr. Szarka Mihály ügyvéd úr már akkor kijelentette, hogy a küldöttség részére egy krajczárt sem szavaz meg, mert nem tehető fel egy miniszterrel, hogy egyik határozatát egy másikkal megsemmisítse. Hogy mennyiben volt igaza dr. Szarka Mihálynak, mutatja azon körülmény, hogy a miniszter úr ő exellenciája a küldöttséget el sem fogadta.

— **Kolera.** Dósa Rác István tanyai lakos felesége a f. hó 17-én ért hirtelen kolera gyanus tünetek közt megbetegedett. Férje rögtön kocsira tette, hogy haza szállítsa. Utközben Dósa R. István is rosszul lett annyira, hogy a lovakat nem volt képes tovább hajtani. A csendőrség éppen arra ezirkált, midőn a két beteget az uton megtalálta és a városba hozta. Másnap mindketten kolera gyanu tünetek közt kimultak. Ugyancsak a f. hó 17-én reggel Oláh István jegyve-utcai lakos betegedett meg kolera gyanus tünetek közt és még az nap a déli órákban kiszendetted.

— **A csongrádi tanuló ifjuság** e hó 5-ikén rendezett estélyének tiszta jövedelme 34 frt 79 kr, mely összeget a rendezőség az iskolaszékhez juttatta oly célból, hogy azt, mint a tanuló ifjuság alapítványát kezelje annak kamatait évenként egy, a magyar nyelvtanból szorgalmas növendéknek jutalmul adják ki. Ez alkalommal közöljük a felülfi-

tők névsorát: Eszes Mátyás 10 frt, Baghi Zsigmond 4 frt 20 kr, ifj. Faragó Antal 2 frt, Kovács Lajos 2 frt, Tari László 1 frt 60 kr, Tekulics János 1 frt 20 kr, Weinberger Jenő 1 frt 20 kr, Hegyi Antal 1 frt, Varga Mihály 1 frt, Hubert Lajos 1 frt, Sövényházy Antal 80 kr, Reti Ernő 20 kr, ifj. Borna Mihály 20 kr, összesen 26 frt 40 kr. A felülfizetőknek ez uton mond a rendezőség köszönetet.

— **A peronospora** hirtelen roppant mértékben fellépett úgy annyira, hogy a nemesebb fajszőlők levelei nagy részben lehullanak, vagy összezsugorodnak, sőt sok helyen a fürtök is lehullanak, részben pedig kiasznak. Ennek dacára szőlőbi tokosaink összetett kézzel nézik a baj terjedését, holott még erős (3/4-os) permetezéssel eleit állhatnák a veszélynek. De úgy látszik, hogy minden erélyes figyelmeztetés kárba veszt, olyan ellenszenvvel viseltetnek a permetezés iránt. Majd permeteznének még, de akkor már késő lesz.

Vasuti menetrend.

Csongrádról indul	d. e.	—	—	9.22
Gátérre érkezik	—	—	—	9.57
Félegyházára	—	—	—	10.21
Szegedre ind. (sz. v.)	—	—	—	12.19
Szegedre érkezik	—	—	—	1.47
Budapestre ind. (gy. v.)	—	—	—	11.06
Budapestre érkezik	d. u.	—	—	1.25
Csongrádról indul	d. u.	—	—	3.00
Gátérre érkezik	—	—	—	3.37
Félegyházára	—	—	—	4.01
Szegedre ind. (gy. v.)	—	—	—	4.44
Szegedre érkezik	—	—	—	5.45
Szegedre ind. (sz. v.)	—	—	—	8.02
Szegedre érkezik	—	—	—	9.35
Budapestre ind. (sz. v.)	—	—	—	4.55
Budapestre érkezik	—	—	—	8.50
Budapestről ind. (sz. v.) d. e.	—	—	—	8.30
Félegyházára érkezik	—	—	—	12.11
Csongrádra ind.	d. u.	—	—	12.25
Gátérre érkezik	—	—	—	12.52
Csongrádra	—	—	—	1.25
Szegedről ind. (gy. v.)	—	—	—	10.01
Félegyházára érkezik	—	—	—	11.04
Csongrádra ind.	—	—	—	12.25
Csongrádra érkezik	—	—	—	1.25
Budapestől (gy. v.) ind.	—	—	—	2.20
Félegyházára érkezik	—	—	—	4.43
Csongrádra ind.	—	—	—	5.10
Gátérre érkezik	—	—	—	5.38
Csongrádra	—	—	—	6.10
Szegedről ind. sz. v.	—	—	—	3.05
Félegyházára érkezik	—	—	—	4.39
Csongrádra ind.	—	—	—	5.10
Gátérre érkezik	—	—	—	5.38
Csongrádra érkezik	—	—	—	6.10

Felelős szerkesztő: ÉDER JÁNOS.

Kiadólaptulajdonos: SCHWARCZ SÁNDOR.

GUTJAHR és MÜLLER

malomépítész, gépgyár és vasöntőde

BUDAPESTEN

Gyár: V., külső vaczi ut 70. szám.

Trieur és lyukazási osztály.

Ajánljuk az általunk gyártott és több mint

20.000 példányban elterjedt

Trieurek: a konkoly és bükkönynek a buza, árpa vagy rozs közüli kiválasztására.

Trieurek: a zabnak a buza közüli kiválasztására.

Buza és árpaosztályozó gép: a mely a magvakat nagyságuk szerint osztályozza, nagy választékban készlet olesó áron.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Ismét eladók megfelelő kedvezményben részesülnek. Gyártunk továbbá gőzgépeket, vizikereket, teljes maloberendezéseket mű- és sima őrlésű malmok részére; továbbá szerszámgepeket a vas és érczek megdolgozására.